

Πρός
Τόν Μακαριώτατον Αρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος
κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΝ,
Πρόεδρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Θέμα: Ὑποβολή ὑπομνήματος περί τῆς ἀναγνώρισεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας.

Μακαριώτατε Δέσποτα,

Κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 952/414 καί ἀπό 5ης Μαρτίου ἐ.ἔ. Ὑμετέρας Σεπτῆς Ἐντολῆς, δι' ἧς ἀνετέθη εἰς τήν Συνοδικήν Ἐπιτροπήν Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν Ζητημάτων καί τήν Συνοδικήν Ἐπιτροπήν Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων ἡ ἀπό κοινοῦ μελέτη τοῦ θέματος τῆς ἀναγνώρισεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας, εὐσεβάστως ἀναφέρομεν τά κάτωθι:

Α. Ἡ Συνοδική Ἐπιτροπή Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν Ζητημάτων κατ' ἀρχάς μεμονωμένως διεξῆλθεν τό θέμα εἰς δύο Συνεδρίας τήν 6^{ην} Μαρτίου καί τήν 22^{αν} Μαΐου ἐ.ἔ.. Κατά τήν πρώτην Συνεδρίαν ἐμελετήθησαν διεξοδικῶς ἅπαντα τά εἰς Αὐτήν τεθέντα ὑπ' ὄψιν σχετικά ἔγγραφα, οἷα: α) Τό ὑπ' ἀριθμ. 01/6656/12-12-2018 Γράμμα τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Κυρίλλου, β) Τό ἀπό 17-12-2018 Γράμμα τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Κιέβου καί πάσης Οὐκρανίας κ. Ἐπιφανίου, γ) Τό ὑπ' ἀριθμ. 1119/24-12-2018 Γράμμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, δ) Ἡ ὑπ' ἀριθμ. 01/7019/30-12-2018 Ἐπιστολή-Ἀπάντησις τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Κυρίλλου εἰς τήν Α.Θ.Π. τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖον, ε) Τό ὑπ' ἀριθμ. 33/16-1-2019 Γράμμα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κιέβου καί πάσης Οὐκρανίας κ. Ὀνουφρίου, στ) Τό ὑπ' ἀριθμ. 4/6-2-2019 Γράμμα τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Σερβίας κ. Εἰρηναίου, ζ) Τό ὑπ' ἀριθμ. 8/12-2-2019 Γράμμα τοῦ Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Πρέσοβ καί πάσης Τσεχίας καί Σλοβακίας κ. Ραστισλάβου, η) Τό ὑπ' ἀριθμ. 4/14-2-2019 Γράμμα τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Σερβίας κ. Εἰρηναίου, θ) Ἡ ὑπ' ἀριθμ. 198/10-5-2019 Ἐπιστολή τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Βαρσοβίας καί πάσης Πολωνίας κ. Σάββα πρὸς τήν Α.Θ.Π. τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖον, ι) Ἡ Πραγματεία τοῦ Μητροπολίτου Ἀγχιάλου Βασιλείου (μετέπειτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου) περί τοῦ κύρους τῆς χειροτονίας Κληρικῶν χειροτονηθέντων ὑπό Ἐπισκόπου καθηρημένου καί σχισματικοῦ, ια) Ἡ Πραγματεία τοῦ Μητροπολίτου Χίου Γρηγορίου περί τῆς ἐνώσεως τῶν Ἀρμενίων μετά τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ιβ) Τό ἀπό 30-3-2019

ἔγγραφον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου περὶ τῆς ἀνακηρύξεως ὡς αὐτοκεφάλου τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ιγ) Τό ὑπ' ἀριθμ. 147/16-4-2019 ἔγγραφον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου περὶ τῆς χορηγήσεως αὐτοκεφαλίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Οὐκρανίας, καὶ ιδ) Ὑπόμνημα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Γαβριήλ, ὑπὸ τὸν τίτλον "Τὸ Ζήτημα τοῦ Κύρους τῶν χειροτονιῶν τῶν ἀποσχισθέντων ἀπὸ τοῦ Πατριαρχεῖο Μόσχας Ἀρχιερέων", καὶ ἀπεφάσισε κατόπιν διαλογικῆς συζητήσεως ὅπως ὁ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ἔλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Βλάσιος Φειδᾶς, ἐκπονήσῃ Εἰσηγητικὸν Σημείωμα, ἐξ ἐπόψεως νομοκανονικῆς θεωρήσεως τοῦ θέματος. Κατὰ τὴν δευτέραν Συνεδρίαν ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπεξηργάσθη τὸ ὑποβληθεῖσαν Αὐτῇ Εἰσήγησιν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Βλασίου Φειδᾶ καὶ κατέληξεν εἰς Ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον ἐτέθη ὑπ' ὄψιν τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων.

Ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων ἐξήτασεν τὸ αὐτὸ θέμα κατ' ἴδιαν εἰς δύο Συνεδρίας, τὴν 13^{ην} Μαρτίου καὶ τὴν 22^{αν} Μαΐου ἐ.ἔ. Κατὰ τὴν δευτέραν ἐτοποθετήθη ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος Αὐτῇ σχετικοῦ Ὑπομνήματος τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων.

Β. Τὴν 23^{ην} παρῆλθοντος μηνὸς Μαΐου ἐ.ἔ. συνήλθον εἰς κοινὴν Συνεδρίαν ἀμφότεραι αἱ Συνοδικαὶ Ἐπιτροπαὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς ἐλαχιστότητός μου καὶ τὴν συμπροεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀδελφοῦ Μητροπολίτου Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ κ. Ἰγνατίου. Γενομένης εὐρείας συζητήσεως ἐπὶ τοῦ θέματος, αἱ Συνοδικαὶ Ἐπιτροπαὶ κατέληξαν ὁμοφώνως εἰς συμπεράσματα τὰ ὁποῖα ἐν εἴδει Ὑπομνήματος, διὰ τοῦ παρόντος ὑποβάλλομεν εἰς τὴν κρίσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διὰ τὰ κατ' Αὐτὴν.

Γ. Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς συζητήσεως τοῦ θέματος ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀναφέρομεν εὐσεβάστως, ἐν συνόψει, ἱστορικὰ τινὰ δεδομένα.

988-Βάπτισις Ρώσων καὶ Ἰδουσις Μητροπόλεως Κιέβου ὑπὸ τὸ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον.

1448-Διαχωρισμός τῆς Μητροπόλεως Μόσχας ἀπὸ αὐτὴν τοῦ Κιέβου.

1589-Ἀναγνώρισις Πατριαρχικῆς ἀξίας τῆς Μητροπόλεως Μόσχας ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Β'.

1590-Σύνδος Πατριαρχῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ.

1593-Ἀναγνώρισις Πατριαρχικῆς ἀξίας τῆς Μητροπόλεως Μόσχας ὑπὸ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς.

1686-Ἐκδοσις Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Δ', δι' ἧς ἀνατίθεται εἰς τὸν Μόσχας, "ἵνα ἔχη ἐπ' ἀδεία", ἐπιτροπικῶς τὴν χειροτονίαν καὶ ἐνθρόνισιν τοῦ ὑπὸ Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως ἐκλεγομένου ἐκάστοτε Μητροπολίτου Κιέβου, ὁ ὁποῖος ὀφειλετικῶς μνημονεῦει πρωτίστως τοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

1700-Διάλυσις τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ὑπὸ τοῦ Μ. Πέτρου. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου.

1917-Ἀνασύστασις Πατριαρχείου Μόσχας. Ἐπικράτησις μπολσεβικικοῦ καθεστῶτος μέ γνωστὸς διωγμούς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν φυλάκισιν τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος.

1918-Ἀνεξαρτησία Πολωνίας.

1919-Αυθαίρετος ανακήρυξις τῆς αὐτοκεφαλίας τῆς Ἐκκλησίας ἐν Οὐκρανίᾳ.

1921-Ἐπικράτησις ἐν Οὐκρανίᾳ μπολσεβικικοῦ καθεστῶτος καὶ διωγμοὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας.

1925-Ἀνακήρυξις αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ζ' (τμήματα τῆς σημερινῆς Οὐκρανίας (Βολυνία, Πολεσία, Λβῶφ, Τερνόπολ, Μονὴ τοῦ Ποτσάεφ), τῆς Λευκορωσίας (Μπρέστ, Γκρούντνο) καὶ τῆς Λιθουανίας (Βίλνα) ὑπάγονται εἰς τὴν νεοσύστατον Ἐκκλησίαν τῆς Πολωνίας}.

1939-Κατάληψις δυτικοῦ τμήματος τῆς Οὐκρανίας ἀπὸ τὰ γερμανικὰ στρατεύματα κατοχῆς.

1945-Ἐπικράτησις κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος ἐν Οὐκρανίᾳ καὶ κατάλυσις οἰασδήποτε ἐκκλησιαστικῆς τάξεως (διοικεῖ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ Κάρπωφ).

1990-Διάλυσις τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως.

1992-Ἡ Οὐκρανία ἀναγνωρίζεται ὡς ἀνεξάρτητον Κράτος.

1992-Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας αἰτεῖται δι' Ὑπομνήματος παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὴν αὐτοκεφαλίαν τῆς (ἢ αἴτησις ὑπογράφεται καὶ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ὀνουφρίου). Καθάρσεις καὶ ἀναθεματισμὸς Φιλαρέτου ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας.

Δ. Ἐν συνεχείᾳ, θέτομεν ὑπ' ὄψιν Ὑμῶν τὰς ἐξ ἐπόψεως νομοκανονικῆς βασικὰς θέσεις:

1. Οὐδέποτε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον παρεχώρησεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας τὴν δικαιοδοσίαν του ἐπὶ τῆς Μητροπόλεως Κιέβου. Ἀνέθετο εἰς τὸν Μόσχας ἐπιτροπικῶς διὰ Πράξεως τοῦ 1686 "ἵνα ἔχη ἐπ' ἀδείας" καὶ μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ χειροτονεῖν καὶ ἐνθρονίζειν τὸν ἐκάστοτε, ὑπὸ Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως, ἐκλεγόμενον Μητροπολίτην Κιέβου, ὁ ὁποῖος ὀφείλει νὰ μνημονεύῃ πρωτίστως τοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου (Κανὼν 120 Καρθαγένης).
2. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔχει τὸ προνόμιον τῆς "ἐκκλήτου προσφυγῆς" καὶ παρὰ Ἀρχιερέων ἐτέρου ἐκκλησιαστικοῦ κλίματος, ἐάν καὶ ἐφ' ὅσον ὁ ἐκκαλῶν Ἀρχιερεὺς ἤθελε ὑποβάλλῃ σχετικὸν αἴτημα (βλ. Φιλάρετος-Μακάριος) (Κανόνες 9 καὶ 17 Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου).
3. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εἶχε καὶ ἔχει πάντοτε ἀπαραμείωτον τὸ κανονικὸν δικαίωμα οὐχὶ μόνον ὅπως μεριμνᾷ ὀφειλετικῶς διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἐμπεριστάτων ἢ δοκιμαζομένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν δεσμίαν κανονικὴν ὑποχρέωσιν ὅπως ἀναλαμβάνῃ ἐγκαίρως ὅλας τὰς ἀναγκαίας πρωτοβουλίας διὰ τὴν πρόληψιν, τὴν ἀποτροπὴν ἢ τὴν θεραπείαν τῶν ἐπικινδύνων ἀπειλῶν ἢ δοκιμασιῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τῶν σώματος. Ἄλλωστε, ἡ ὅλη ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἦτοι τόσο σέ εὐτυχεῖς, ὅσο καὶ εἰς χαλεπούς καιρούς, ἀποτελεῖ ἐν τοῖς πράγμασι μαρτυρίαν τῆς πάντοτε ἀνιδιοτελοῦς ἢ καὶ θυσιαστικῆς προσφορᾶς του πρὸς ὅλας τὰς ἐμπεριστάτους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.
4. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔχει τὸ κανονικὸν προνόμιον αὐτὸ μόνον νὰ ἀνακηρύσσει τὸ αὐτοκέφαλον τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (βλ. Γεωργίας 1990, Τσεχίας 1998, Πολωνίας 1925, Ἀλβανίας 1937, Ἑλλάδος 1850, Σερβίας 1879, Ρουμανίας 1885, Βουλγαρίας 1945 κ.λπ.). Δυστυχῶς, ἐπειδὴ τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας ἀπουσίασεν ἀπὸ τὰς ἐργασίας τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης, κατὰ τὸ ἔτος 2016, δὲν ἐδόθη ἡ δυνατότης

συζητήσεως το θέμα της χορηγήσεως τοῦ αὐτοκεφάλου καί οὕτω ἀπώλετο τῆς εὐκαιρίας ὅπως συναποφαίνεται μετά τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν διά τήν χορήγησίν του.

5. Κατά τό ἄρθρον 3 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος “Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας, που γνωρίζει κεφαλή της τον Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, υπάρχει ἀναπόσπαστα ἐνωμένη δογματικά με τή Μεγάλη Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινούπολης καί με κάθε ἄλλη ομόδοξη Ἐκκλησία του Χριστοῦ. τηρεῖ ἀπαρασάλευτα, ὅπως ἐκείνες, τους ἱεροῦς ἀποστολικούς καί συνοδικούς κανόνες καί τις ἱερές παραδόσεις. Είναι αὐτοκέφαλη, διοικεῖται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο των ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων καί ἀπό τή Διαρκή Ἱερά Σύνοδο που προέρχεται ἀπό αὐτή καί συγκροτεῖται ὅπως ορίζει ο Καταστατικός Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας, με τήρηση των διατάξεων του Πατριαρχικοῦ Τόμου τῆς κθ' (29) Ἰουνίου 1850 καί τῆς Συνοδικῆς Πράξης τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1928”.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω θεωρήσαντες τό θέμα τῆς αὐτοκεφαλίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας ἐξ ἐπόψεως κανονικῆς οὐ μὴν ἀλλά καί νομικῆς εὐσεβάστως εἰσηγούμεθα ὅτι οὐδέν τό κωλύον τήν ἀναγνώρισιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας καί τήν ἀπόλυτον ἐναρμόνισιν καί συμπόρευσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.